

Köprü Yıkılmışsa

Bir toplumun hayatında felâket kaynaklarından biri de, nesiller arasındaki bağların kopmuş olmasıdır. Toplum ve millet hayatı, sürekli ve kesiksiz bir akıştır. Bu akışta bir kırılma, kopma, kesilme olduğu takdirde, o toplum ya da millet, kendini boşlukta hisseder, hafızasını yer yer yitirmiş bir insan gibi kıvrlanır durur.

Millet veya toplum hayatında kesik kesik yaşama yoktur. Toplumun ya da milletin soluğu, kesik kesik değil, derin ve uzun bir soluktur.

Millet ya da toplum, medeniyeti solur. Ağır yaşantının damarlarında biriktirdiği kireç ve kiri, ancak, medeniyet oksijeni temizler. Nasıl, her damla suyun taşıdığı ile, ağır ağır akan bütün bir nehrin özelliği ortaya çıkıyorsa, kişilerin ruh ve zihin yükleri, medeniyet ve kültür mirasından paylarına düşen ile de, bir toplumun ya da milletin toplam mânevî varlığı oluşuyor. Millet demek, tarihin yaşaması demektir, tarihi yaşatması ve yaşattığı tarih demektir.

Ölü tarihi, hiç bir millet, uzun süre sırtında taşıyamaz. Tarih, millet hayatıyla özdeşleşerek yaşar: tarih, kalıcılaştırmış millet, millet de yaşayan tarih, canlı tarih olur.

İçinde ölü bulunan bir tabut, boş bir tabuttan daha hafiftir. Çünkü: onun anlamı vardır. Onu, insan uzun süre taşıyabilir. Ama boş bir tabutu, uzun süre taşımak mümkün değildir.

Kendilerine, tarihleri, boş bir çerçeve, anlamsız bir yığın olay gibi gelen ya da böyle öğretilen kişilerin meydana getirdiği toplumlar, uzun süre varlıklarını koruyamazlar. Kişileri birbirine bağlayan umutlar, sevinçler, yaslar, anlamını koruyan tarihî mirasla diri ve canlı kalabilir ancak.

Yaşanan an, toplum hayatında tarih açısından yorumlandıkça, yorumlanabildikçe, kültür ve medeniyetin sürekliliğine bir katkıda bulunabilir.

Yaşadığımız zamanı, geçmişten aldığı ve geleceğe vereceğiyle birlikte düşünemiyorsak, o “zaman” yitmiş, kaybolmuş, hatta hiç olmamış, doğmamış ve yaşanmamış ve yaşanmayacak olan zaman olur.

Eğer, Birinci Cihan Savaşı'nda Çanakkale'de, Kafkaslar'da, Sarıkamış'ta, Kanal'da, Gazze'de, Kudüs'te, Selman-ı Pâk muharebelerinde ölenleri, yeni nesillerimiz bilmiyorlar, unutmuşlar ya da hatırlamıyorlarsa, daha kötüsü, bilseler, unutmasalar, hatırlasalar da, neden öldüklerini, hangi amaçla can verdiklerini bilmiyor ve anlamıyorlarsa, hangi medeniyet ve idealin, hangi yüce manevî değerlerin aşk ve heyecanı, fedakârlılığıyla göz kırpmadan şehit olduklarını düşünemiyorlarsa, hangi korkunç tarihî ve cehennemî tehlikeye karşı, daha yakın geçmişimizde, babalarımızın ve dedelerimizin göğüslerini ölüme siper ettiklerini idrâk edemiyorlarsa, bugünü de anlamıyorlar, bilmiyorlar demektir. Geleceği de bilmeyecekler ve anlayamayacaklar demek.

Bir ülkeyi yıkmak isteyenler, önce onun mensup olduğu medeniyetin köklerini kemirip kuruturlar. Yeni nesillere onları boş bir bağlantılar ağı olarak tanıtmak isterler. Yeni nesillere tarihini unutturmak, kültürünü kötü, yanlış ve çirkin gibi göstermek isterler.

Kültürüyle, kendi öz medeniyetiyle ilgisini kesmiş nesiller, ne kadar iyi niyetli olursa olsunlar, karanlıkta, ışıksız ve gözsüz yürüyen yaratıklar gibi, yabancıların avı olmaya mahkûmdurlar.

Köprü yıkılmışsa, önce onu onarıp sonra üzerinden geçmeyi düşünmek gerekir.

(Diriliş Gazetesi 1983)